KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Kuntien veroeurot käytetään lasten kasvatukseen ja koulutukseen

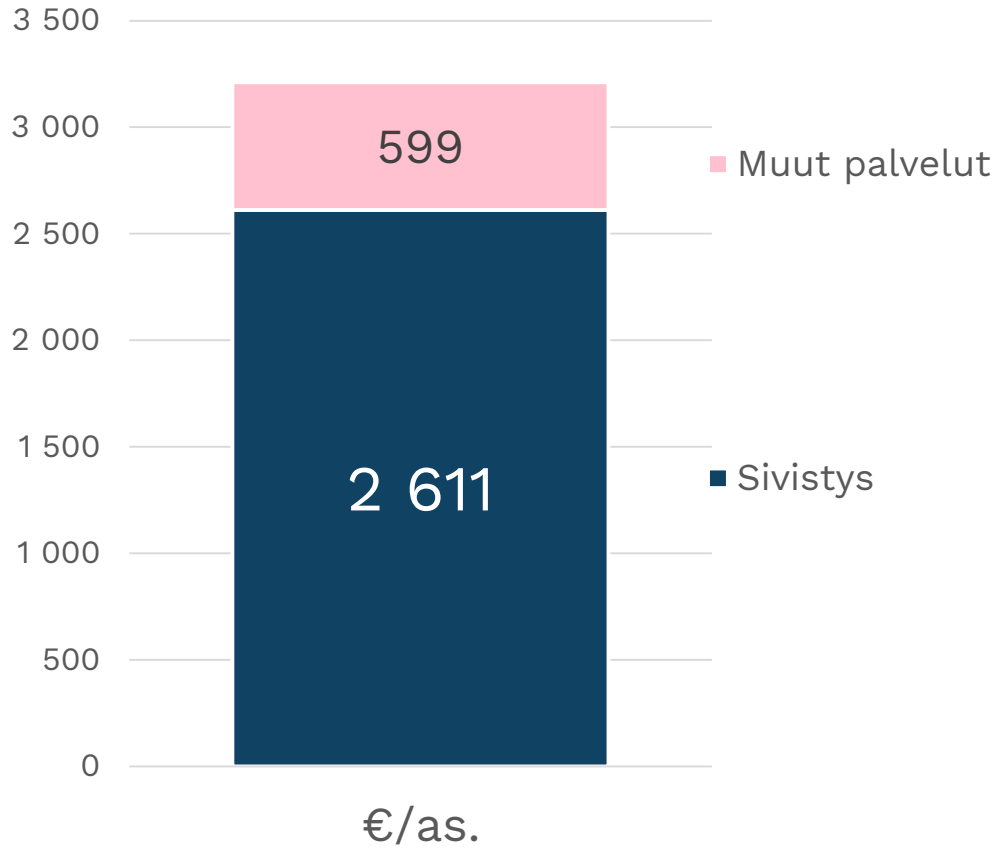
Talousarviokuuleminen kuntataloudesta

Hallintovaliokunta 14.10.2026

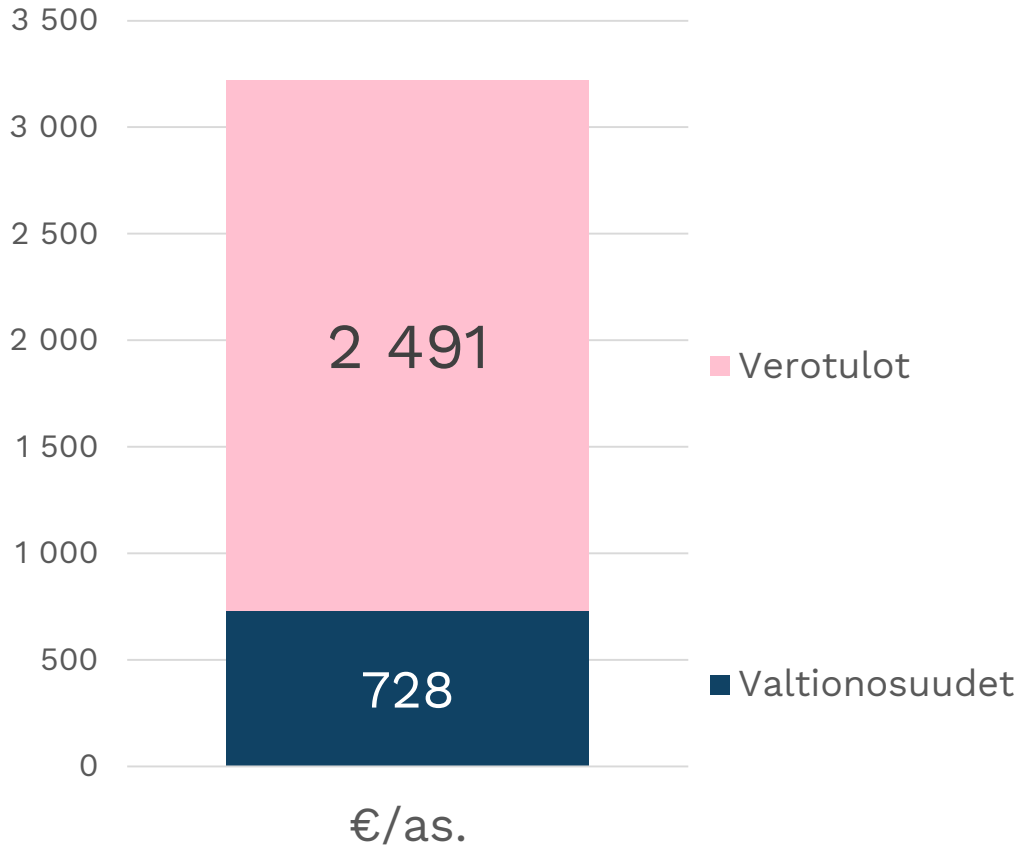
Olli Riikonen

Kuntatalouden menot ja tulot pelkistetysti

Nettokäyttömenojen jakauma €/as. vuonna 2025

Verorahoituksen jakauma €/as. vuonna 2025

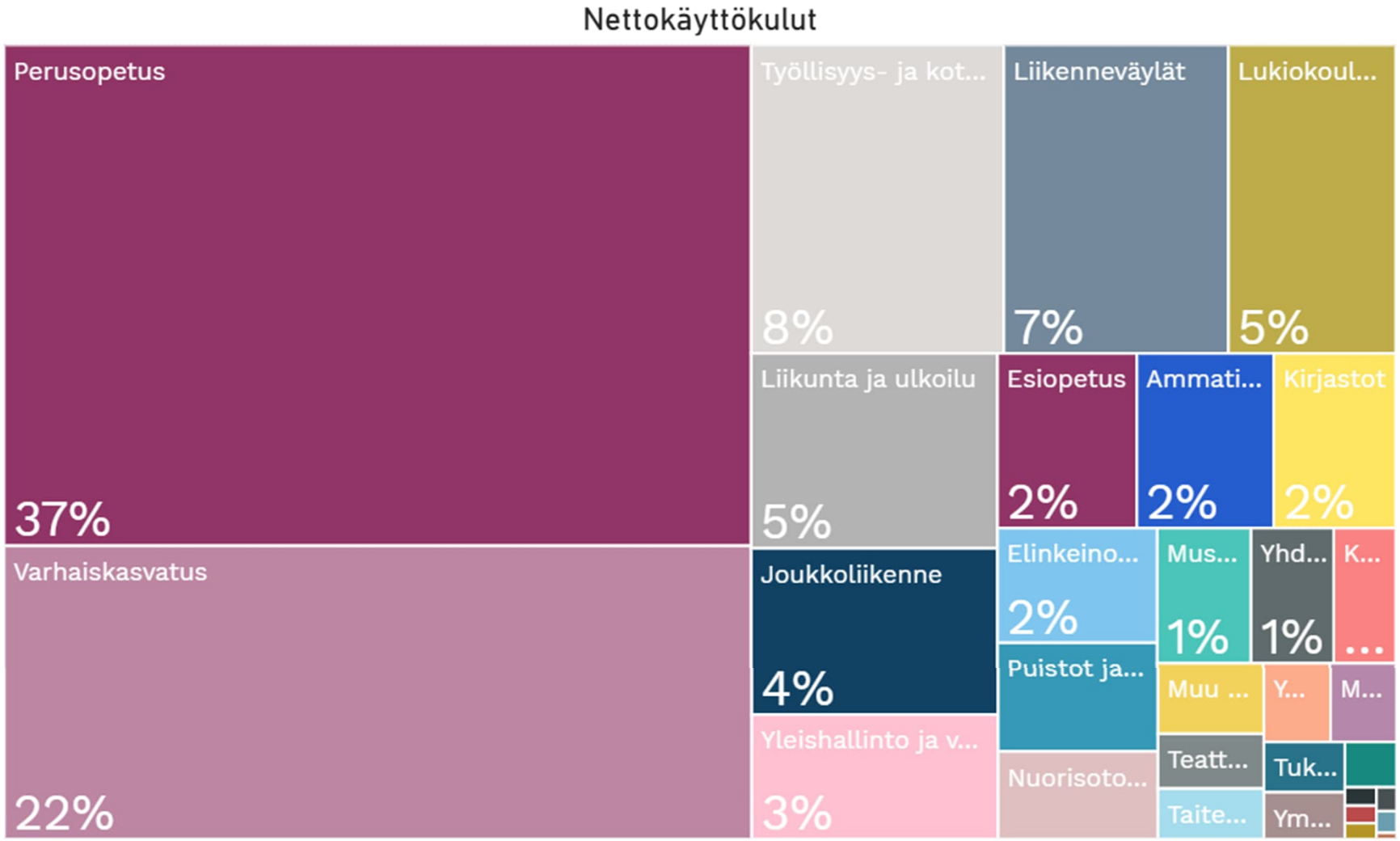

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Sivistyspalvelut 14,75 / 18,15 Mrd.€ eli 81 % nettokäyttökuluista v. 2025

Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus 61 % nettokäyttökuluista

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	6 713 984	1 188
Varhaiskasvatus	3 931 130	695
Työllisyys- ja kotoutumispalvelut y...	1 396 206	247
Liikenneväylät	1 241 353	220
Lukiokoulutus	924 842	164
Liikunta ja ulkoilu	862 977	153
Joukkoliikenne	736 448	130
Yleishallinto ja vaalit	547 839	97
Esiopetus	437 888	77
Ammatillinen koulutus	429 880	76
Kirjastot	383 482	68
Elinkeinoelämän edistäminen	328 193	58
Puistot ja yleiset alueet	312 863	55
Nuorisotoiminta	250 139	44
Museo- ja näyttelytoiminta	227 033	40
Yhdyskuntasuunnittelu	199 888	35
Kansalaisopistot	150 208	27
Muu kulttuuritoiminta	135 345	24
Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta	103 696	18
Taiteen perusopetus	95 422	17
Ympäristöterveydenhuolto	94 878	17
Musiikkitoiminta	93 878	17
Tukipalvelut	72 899	13
Ympäristönsuojelu	67 548	12
Rakennusvalvonta	41 913	7
Muu sosiaali- ja terveystoiminta	10 389	2
Asumisen turvaaminen	9 854	2
Visuaalinen taide	8 885	2
Muu opetustoiminta	8 591	2
Jätehuolto	7 834	1
Muu toiminta	2 164	0
Pelastustoimi	537	0
Energiahuolto	-5 604	-1
Maa- ja metsätilat	-43 466	-8
Vesihuolto	-54 813	-10
Tila- ja vuokrauspalvelut	-492 576	-87
Maaomaisuuden hallinta	-1 077 725	-191
Yhteensä	**18 154 001**	**3 211**

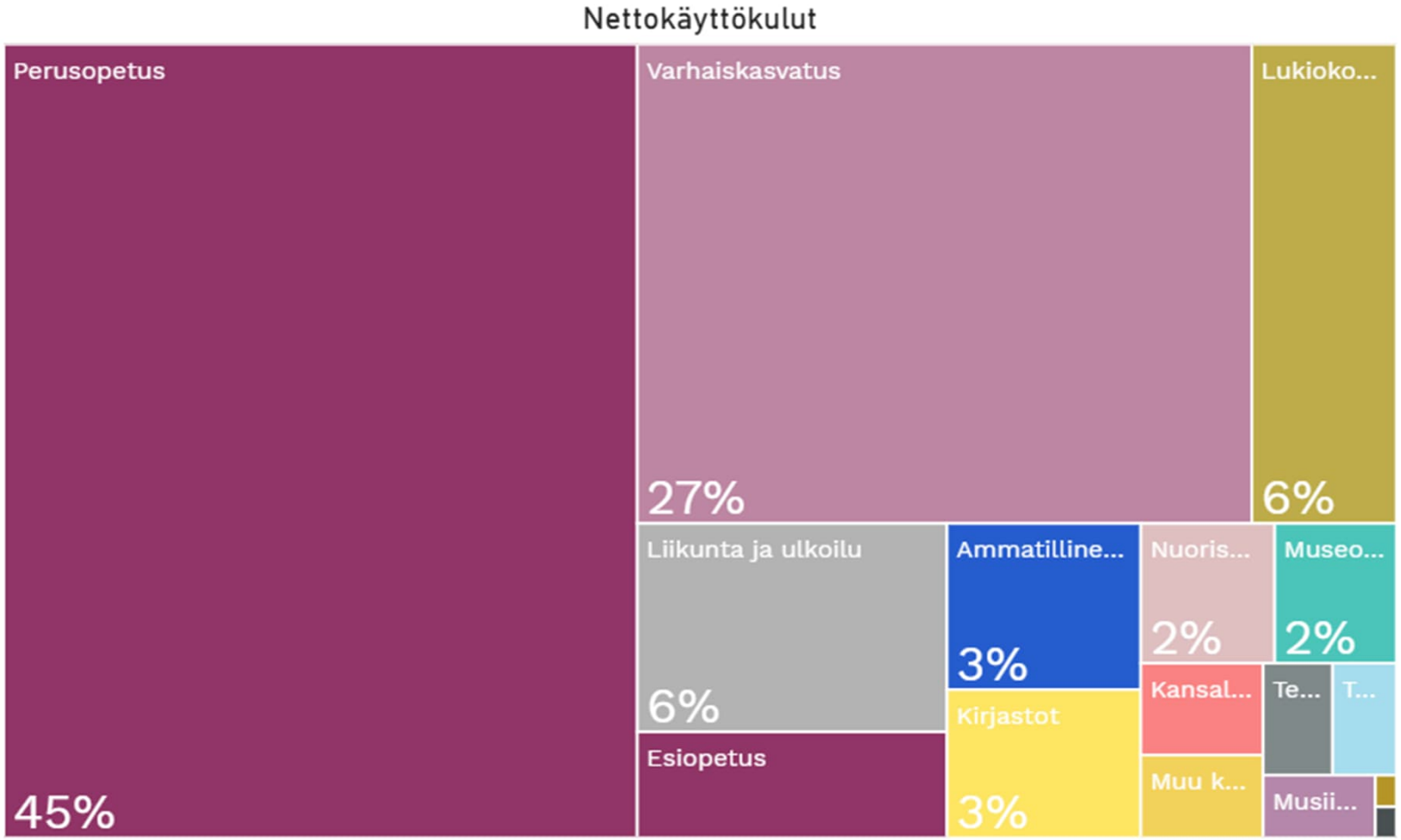
KUNTALIITTO Kommunförbundet

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus 75 % sivistystoimen nettokäyttökuluista

Palvelukohtaiset nettokäyttökulut

Valitse yksi tai useampi palvelu listalta. CTRL pohjassa voit valita use

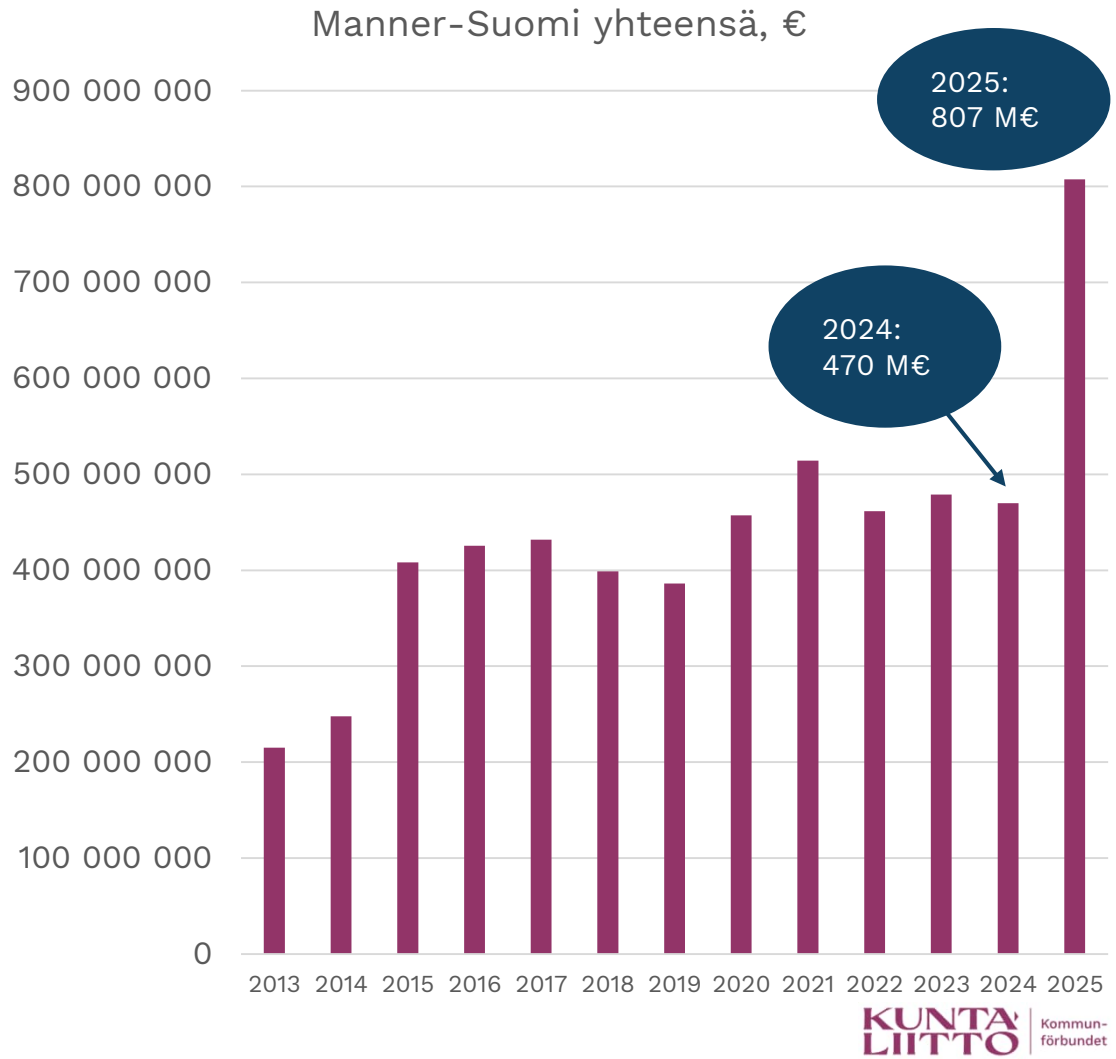
Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	6 713 984	1 188
Varhaiskasvatus	3 931 130	695
Lukiokoulutus	924 842	164
Liikunta ja ulkoilu	862 977	153
Esiopetus	437 888	77
Ammatillinen koulutus	429 880	76
Kirjastot	383 482	68
Nuorisotoiminta	250 139	44
Museo- ja näyttelytoiminta	227 033	40
Kansalaisopistot	150 208	27
Muu kulttuuritoiminta	135 345	24
Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta	103 696	18
Taiteen perusopetus	95 422	17
Musiikkitoiminta	93 878	17
Visuaalinen taide	8 885	2
Muu opetustoiminta	8 591	2
Yhteensä	**14 757 379**	**2 611**

© Olli Riikonen, Kuntaliitto

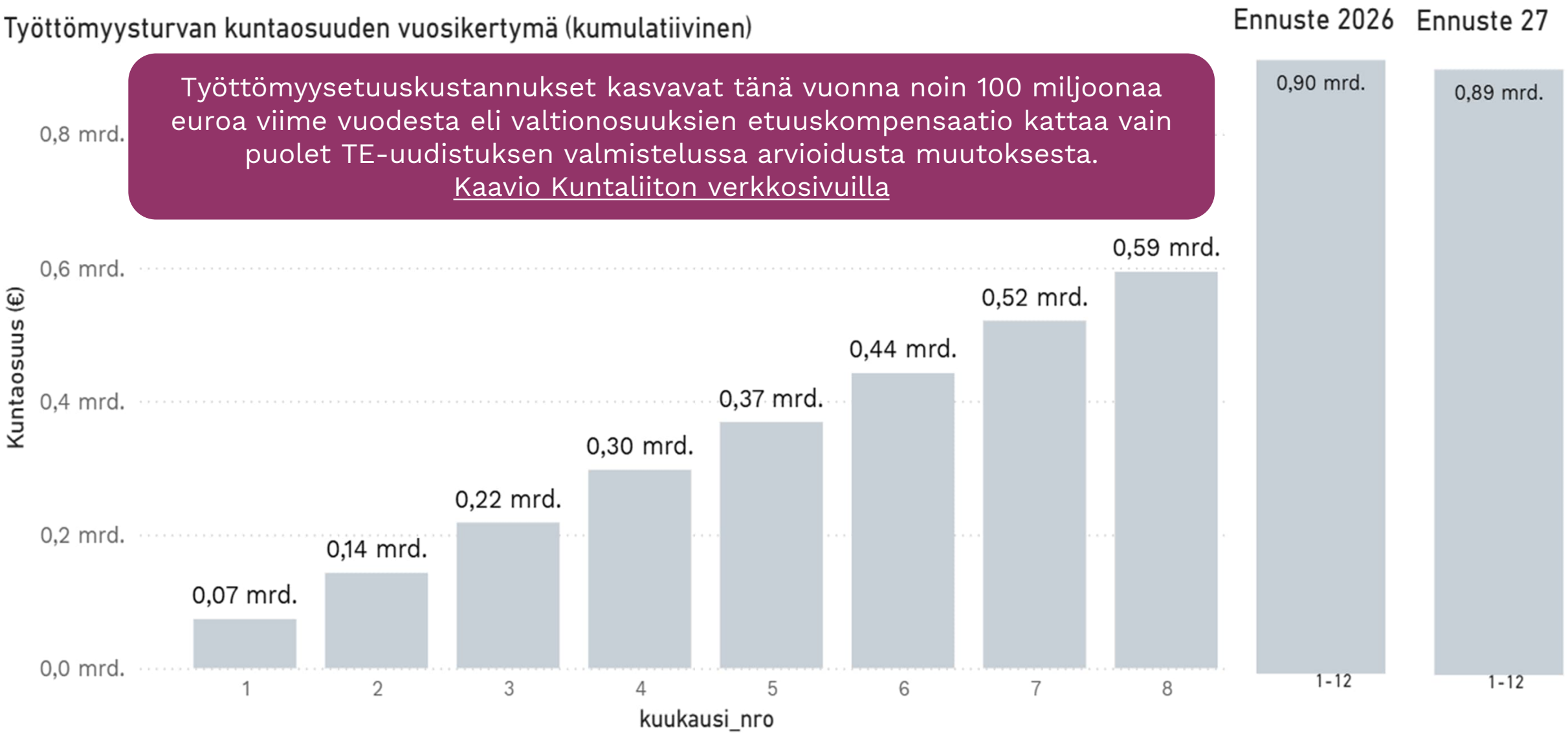
Työttömyysetuuskulut vs. valtionosuudet

- Työmarkkinatuen ”sakkomaksut” eli kuntien rahoitusosuus vuonna 2024 oli 470 M€
- TE-uudistus toteutui 2025 ja kuntien rahoitusvastuu laajeni myös muihin työttömyysetuuksiin
- Kuntien työttömyysetuuskulut vuonna 2025 olivat 807 M€
- Valtionosuuksiin lisättiin 216 M€, jolla kompensoitiin kuntien rahoitusvastuun kasvua etuusmenoista
- 807 - 470 = 337 eli etuusmenot kasvoivat noin 120 M€ enemmän kuin kompensaatio

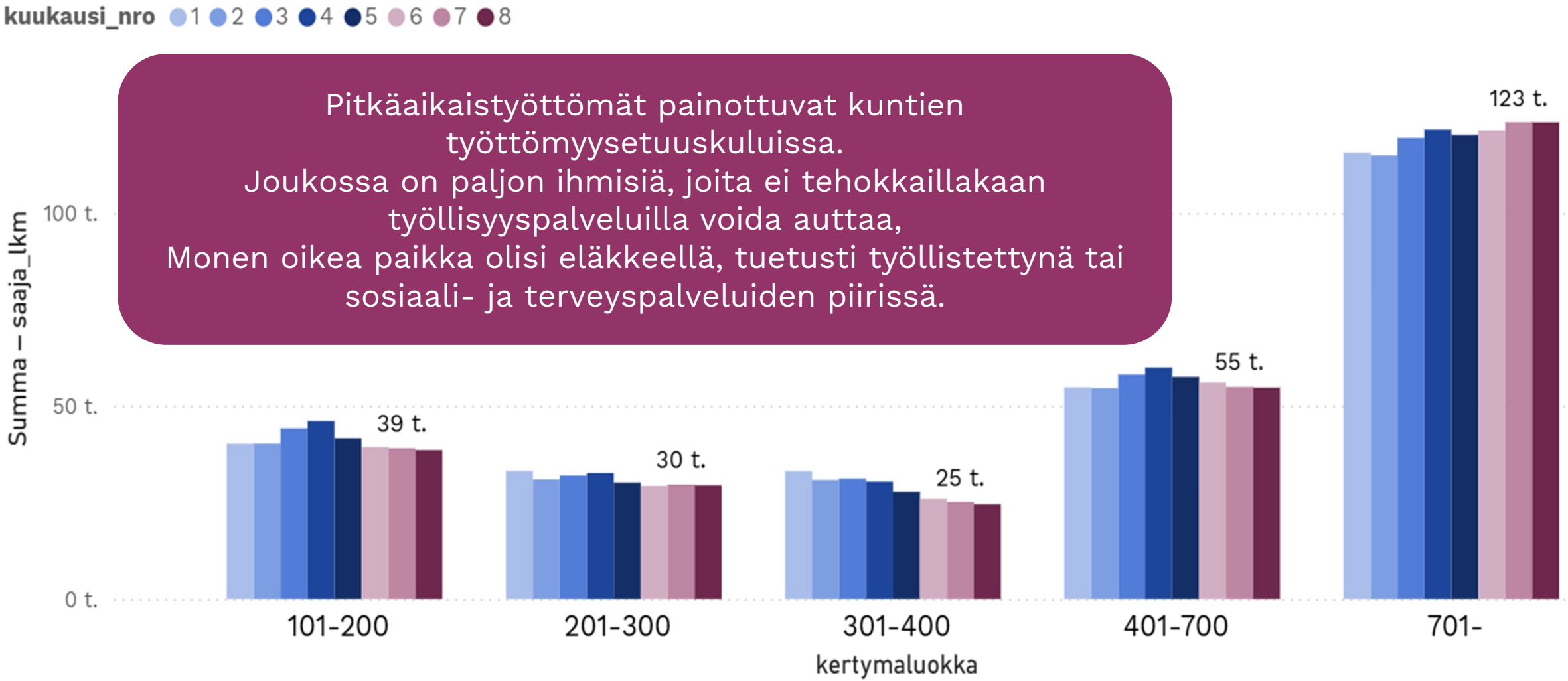
Työttömyysturvan kuntaosuuden vuosikertymä (kumulatiivinen)

Työttömyysetuuskustannukset kasvavat tänä vuonna noin 100 miljoonaa euroa viime vuodesta eli valtionosuuksien etuuskompensaatio kattaa vain puolet TE-uudistuksen valmistelussa arvioidusta muutoksesta.
Kaavio Kuntaliiton verkkosivuilla

KUNTALIITTO Kommunförbundet

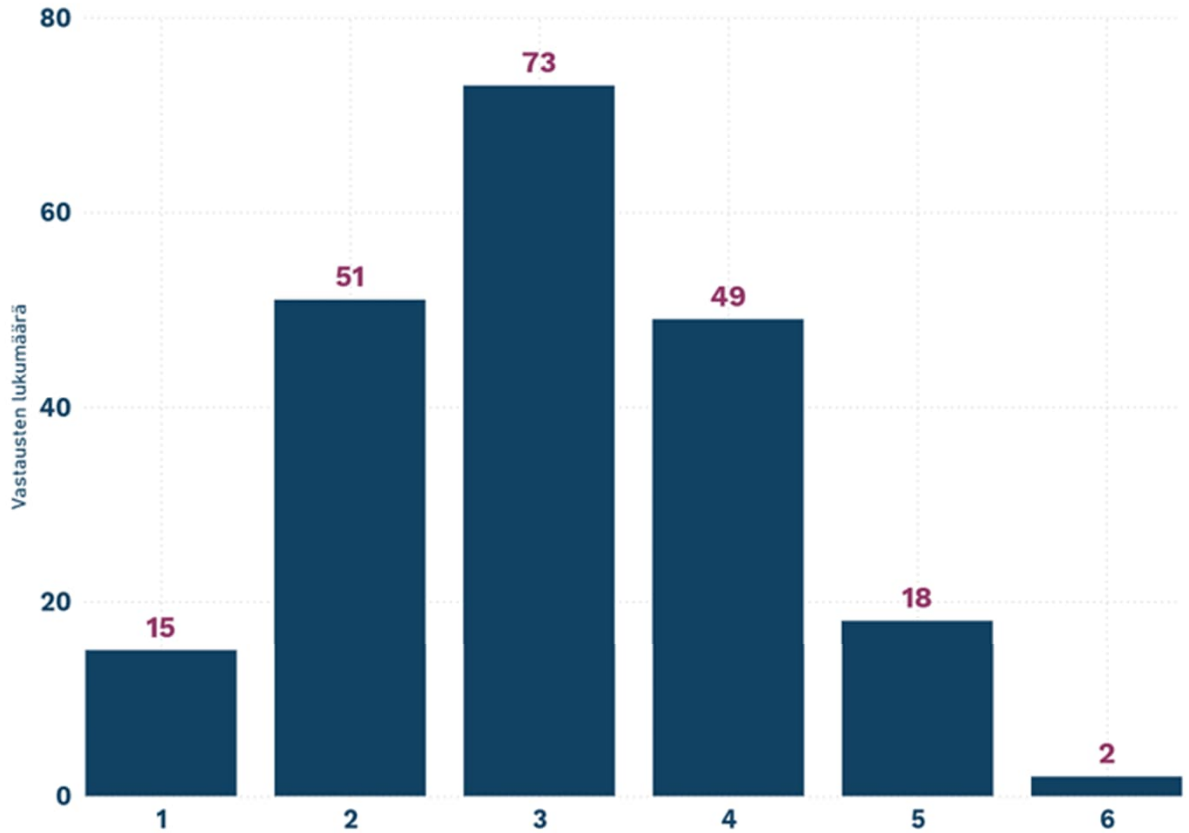
Saajien lukumäärä kertymäluokittain

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Kuntaliiton syksyn 2026 Talousbarometri julkaistiin 15.9.2026:

Kuntien 12 kuukauden talousnäkymät eriytyvät, odotukset varsin tyypilliset

3,05
Keskiarvo

3,00
Mediaani

Kuntien talousjohtajilta kysyttiin kunnan talouden tilannetta 12 kuukauden kuluttua asteikolla yhdestä kuuteen.

1 = Erittäin huono
2 = Huono
3 = Melko huono
4 = Melko hyvä
5 = Hyvä
6 = Erittäin hyvä

Vastauksia yhteensä: 208

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Valtion toimenpiteet eivät vahvista kuntataloutta 2026-2027

	2025	2026	2027
Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus	108	108	108
Valtionosuuksien indeksileikkaukset yhteensä	-49	-80	-173
Sote-siirtolaskelman Black Friday -valtionosuuskompensaatio	277	277	277
Normien purkuun liittyvä valtionosuusleikkaus	-23	-21	-21
Leikkaus TE-palveluiden rahoitukseen	-37	-37	-37
Leikkaukset kuntien laskennallisiin koto-korvauksiin	-58	-58	-88
75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus (kehysriihi 2025)		-75	-75
Orpon hallituksen keskeiset toimet yhteensä *(pyöristys)*	**220**	**110**	**-10**
Lisäksi:			
Alimitoitettu kompensaatio TE-uudistuksesta (*ennuste)	-210	-220*	-200*
Yhteisvaikutus kuntatalouteen, ml. TE-uudistus *(pyöristys)*	**8**	**-100**	**-200**

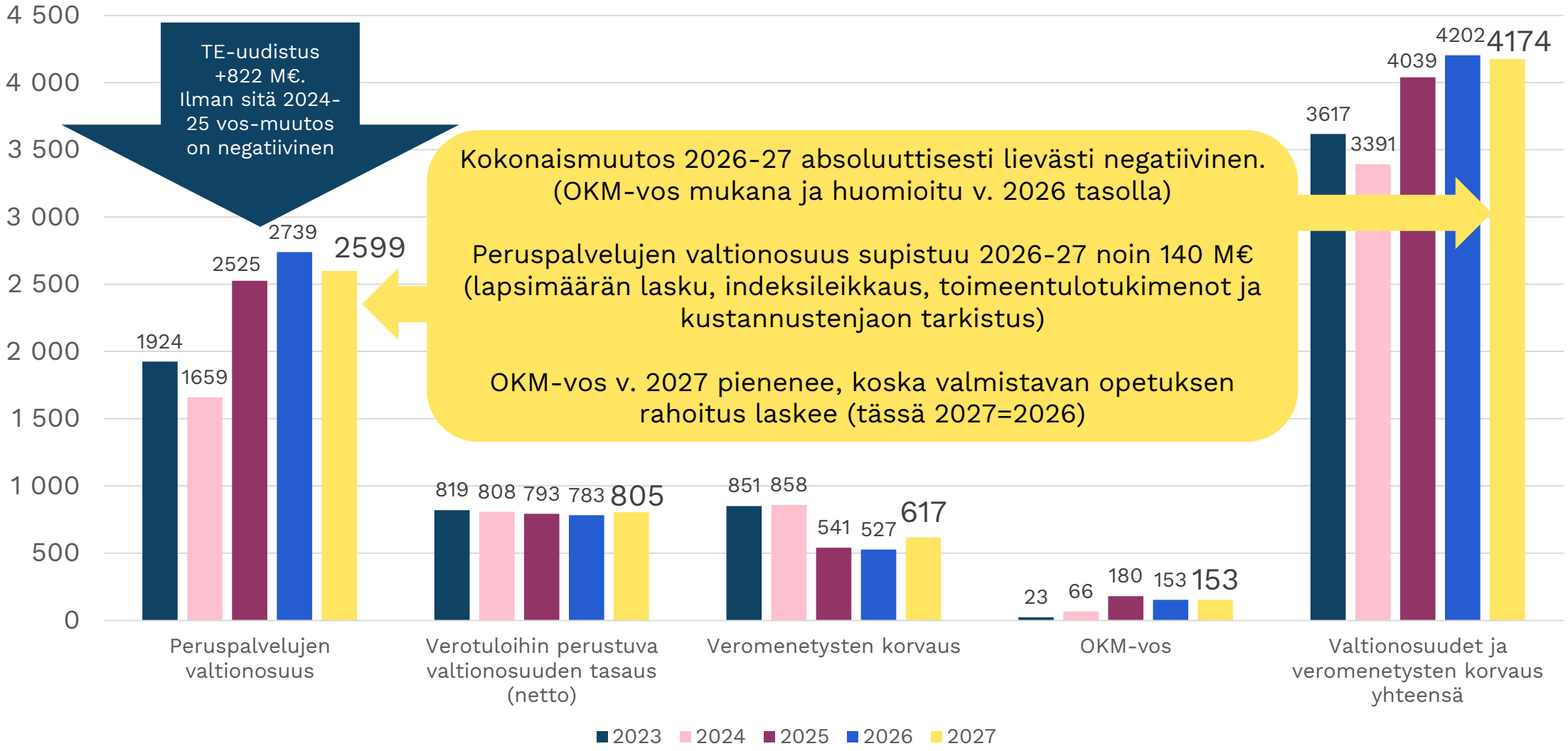
JTS
Valtaosa valtion kuntapäätöksistä lisää kuntien tuloja ja menoja yhtä paljon eli vaikutus kuntien talouteen on +/-0.

Mutta
TE-uudistus 2025: Alikompensaatio työttömyysturvasta -110 milj. euroa ja palveluista -100 milj euroa.

Lisäksi
Kuntien rahoittamat toimeentulotuki-menot kasvavat noin **120 milj. euroa** vuonna 2027.

Valtionosuusrahoitus koko maan tasolla 2023-27, M€

Vuosi 2027 VM:n syyskuun ennakollinen laskelma, OKM-vos huomioitu v. 2026 tasolla

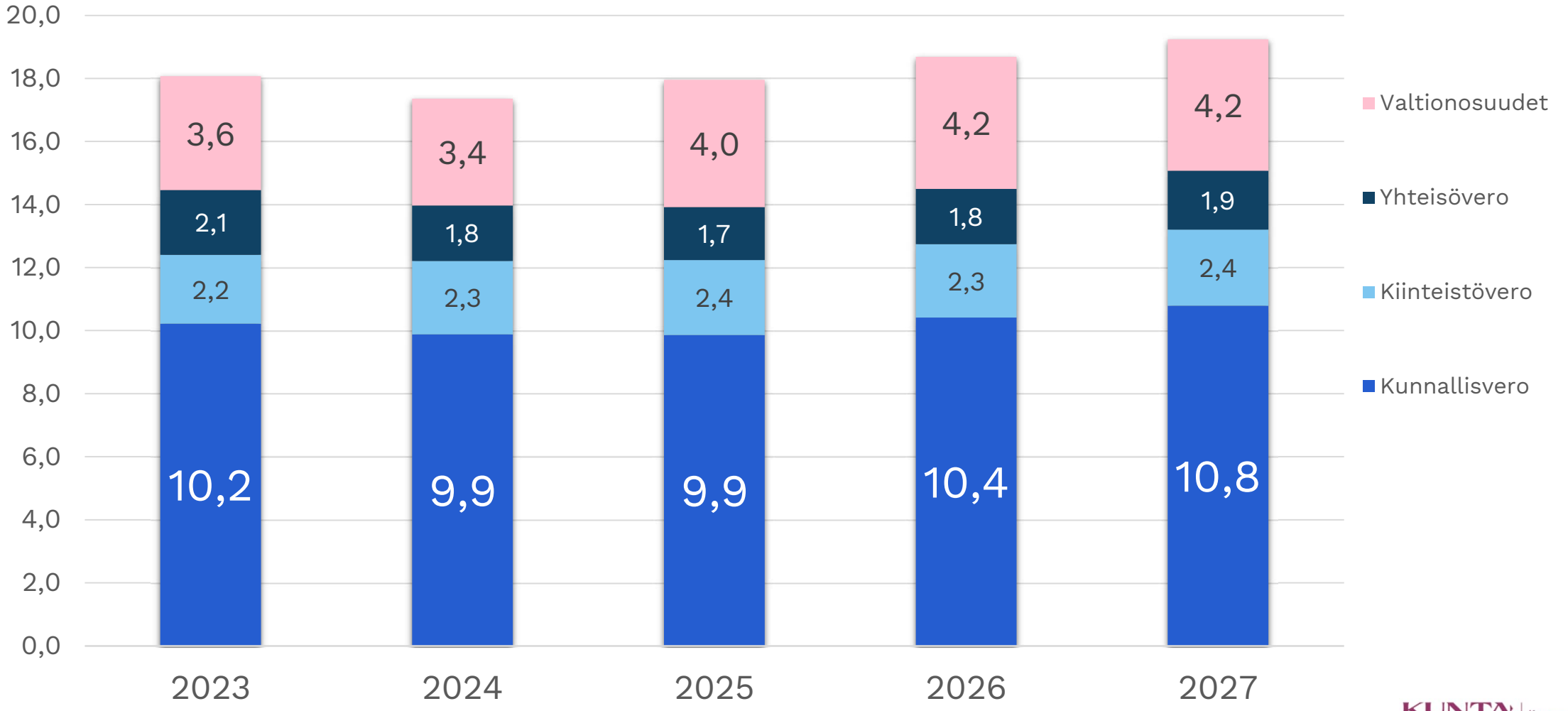

Merkittävimmät selitykset vos-muutoksiin tästä vuodesta ensi vuoteen

- -75 M€ (n. 2 %) kehysriihessä 2025 päätetty lisäleikkaus jatkuu
- -91 M€, kun 3,5 % indeksikorotuksesta leikataan 2,8 %-yksikköä (indeksikorotus siis hyvin lievästi positiivinen) – tähän saakka hallituskauden leikkaus ollut 1 %-yksikön suuruinen
- -56 M€ kustannustenjaon negatiivinen tarkistus – kuntien valtionosuusmenoluokkien kulukasvu ennakoitua pienempää (työllisyyspalveluihin kohdistunut rahoitusta ”vapaaehtoisiin” palveluihin)
- -120 M€ enemmän vähennystä perustoimeentulotuen kustannusten kasvun takia 2 vuoden viiveellä (2024 toteuma -> vähennys 2026: 360 M€ 2025 toteuma -> vähennys 2027: 480 M€)
- +40 M€ vos-perusteisten tehtävien muutokset netto – tosin 24 M€ kotoutumiskorvausten siirto vain rahaa momentilta toiselle
- Kuntakohtaisia muutoksia selittävät joka vuosi eniten lapsimäärän muutokset sekä verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen muutos (tässä nollasummapeli viiveellä verotulojen kanssa)

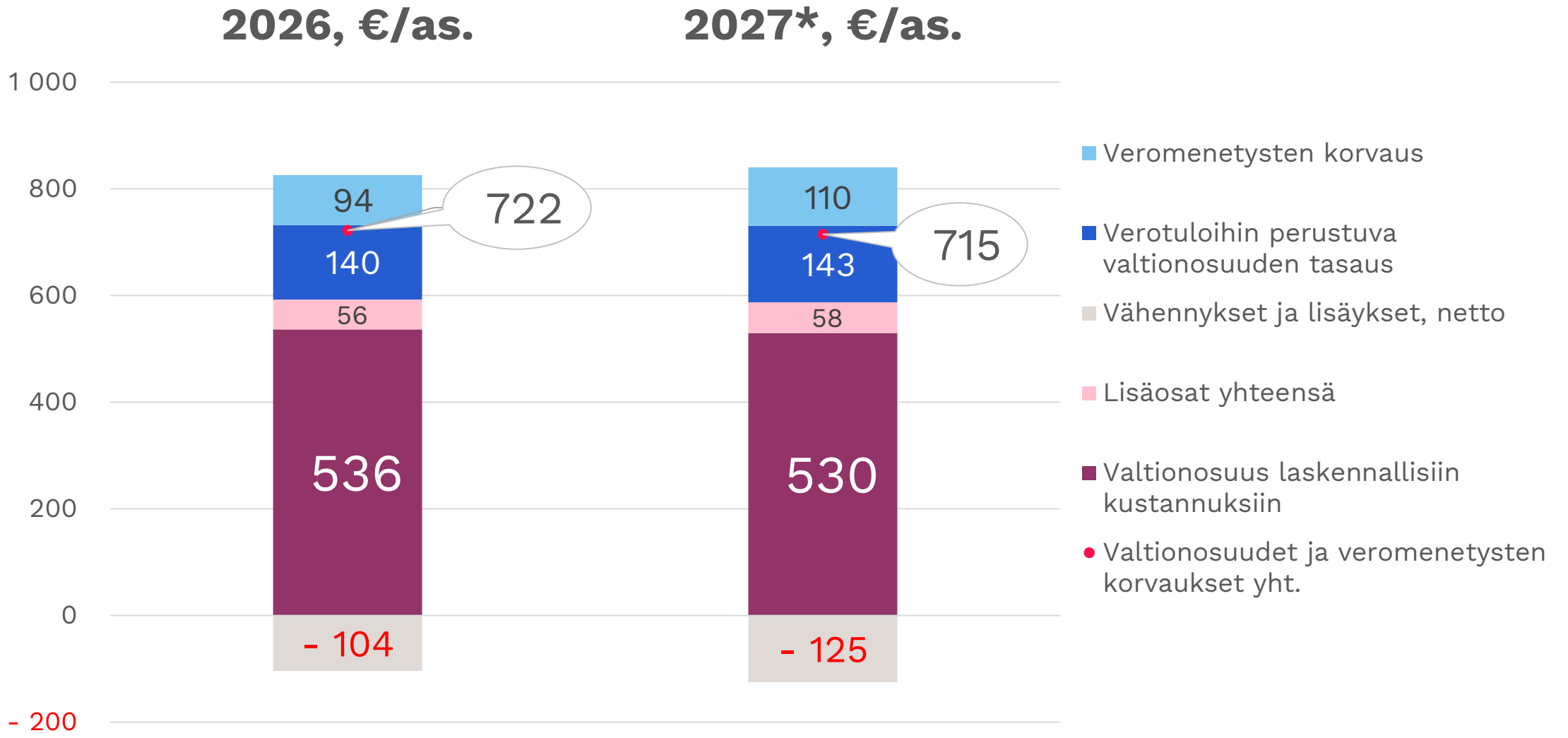
Kuntien verotulot ja valtionosuudet (mrd.€) 2023-2027

Tilinpäätösten mukaan 2023-25. Verotulot 2026-27 Kuntaliiton ennustekehikko, valtionosuudet 2026 vos-päätökset ja 2027 ennakolliset tiedot

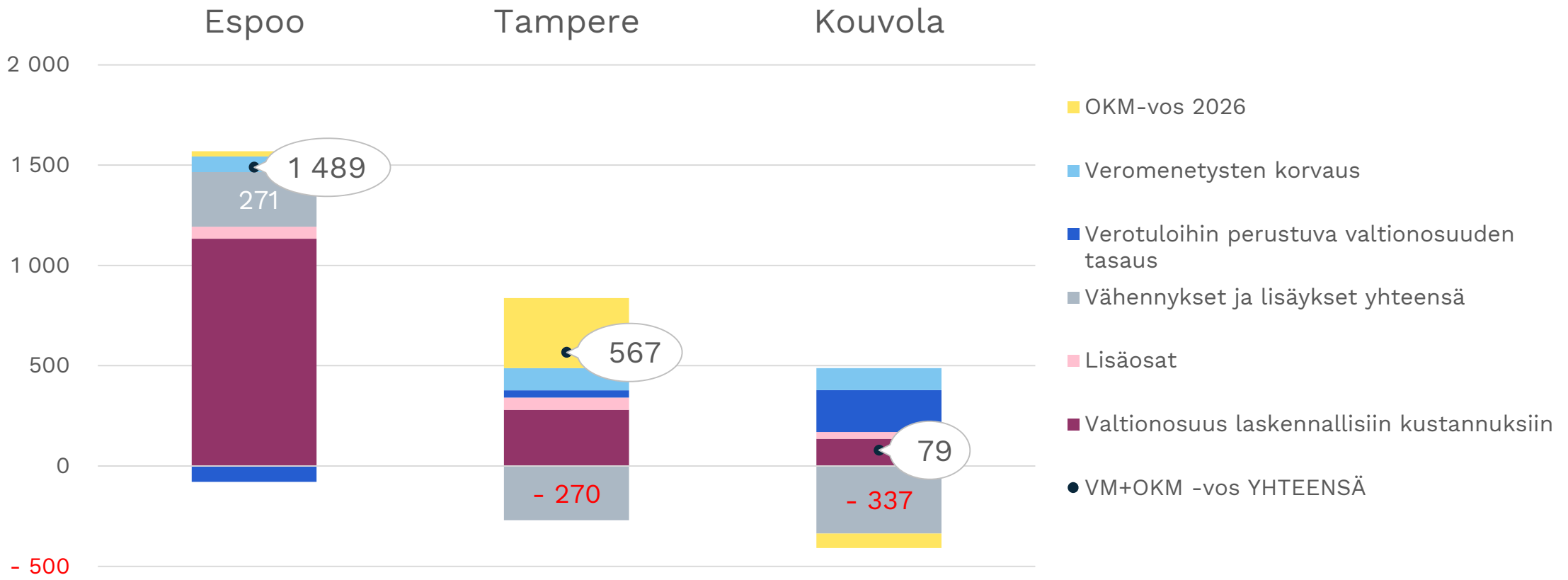
KUNTALIITTO Kommunförbundet

VM-vos:n koostumus koko maan tasolla

KUNTALIITTO Kommunförbundet

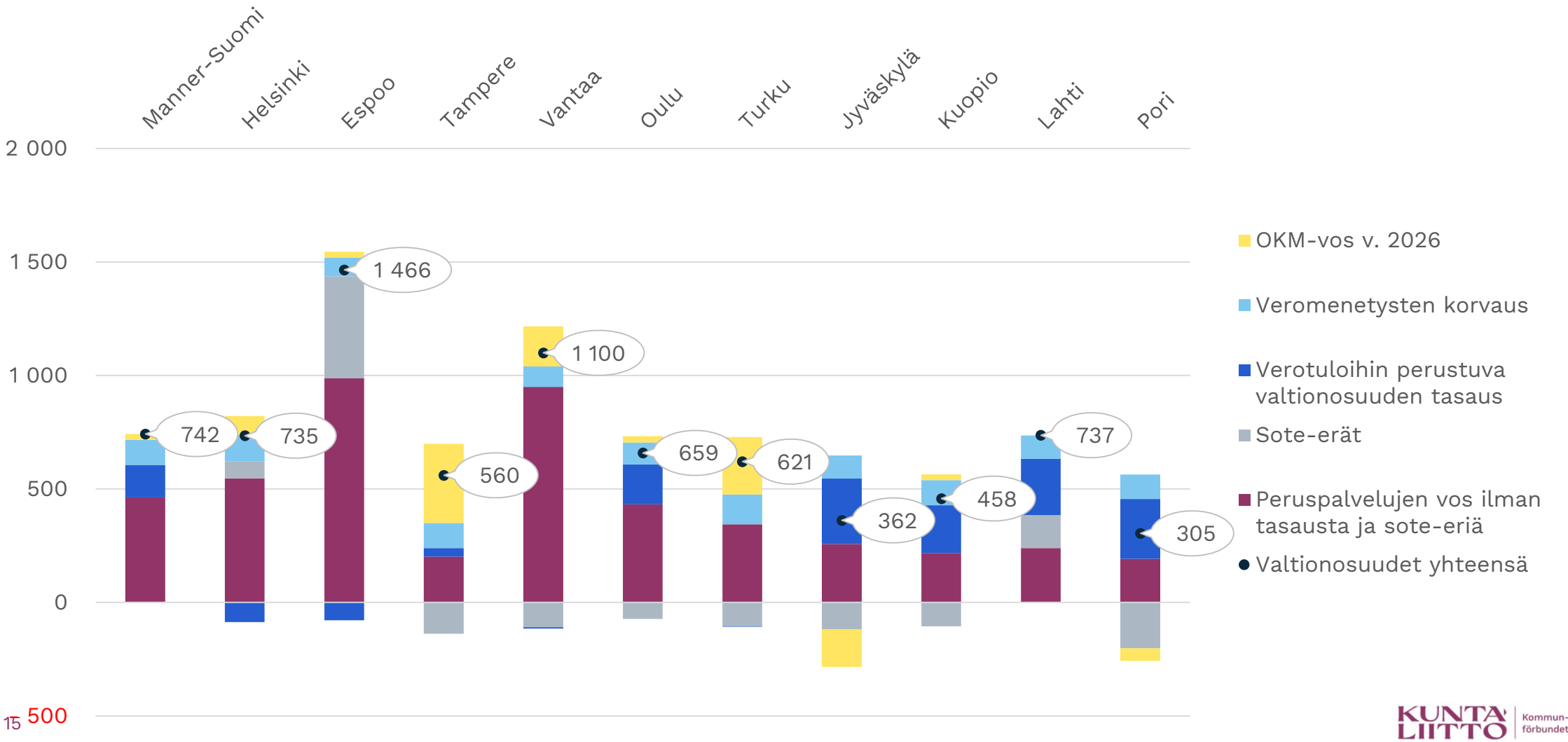
Suuri hajonta valtionosuuksissa myös suurilla kaupungeilla. Espoon lapsirikkaus näkyy laskennallisiin kustannuksiin tulevissa valtionosuuksissa. Vähennykset ja lisäykset (käytännössä niistä sote-erät) repivät eroa Tampereeseen ja Kouvolaan.
Tampere järjestää ammatillisen koulutuksen Pirkanmaalla, joten saa paljon OKM-valtionosuutta, ilman sitä vos-potti noin puolittuisi.
Kouvola oli ennen TE-uudistusta miinuksella ja nytkin valtio rahoittaa vain niukasti.

© Olli Riikonen, Kuntaliitto

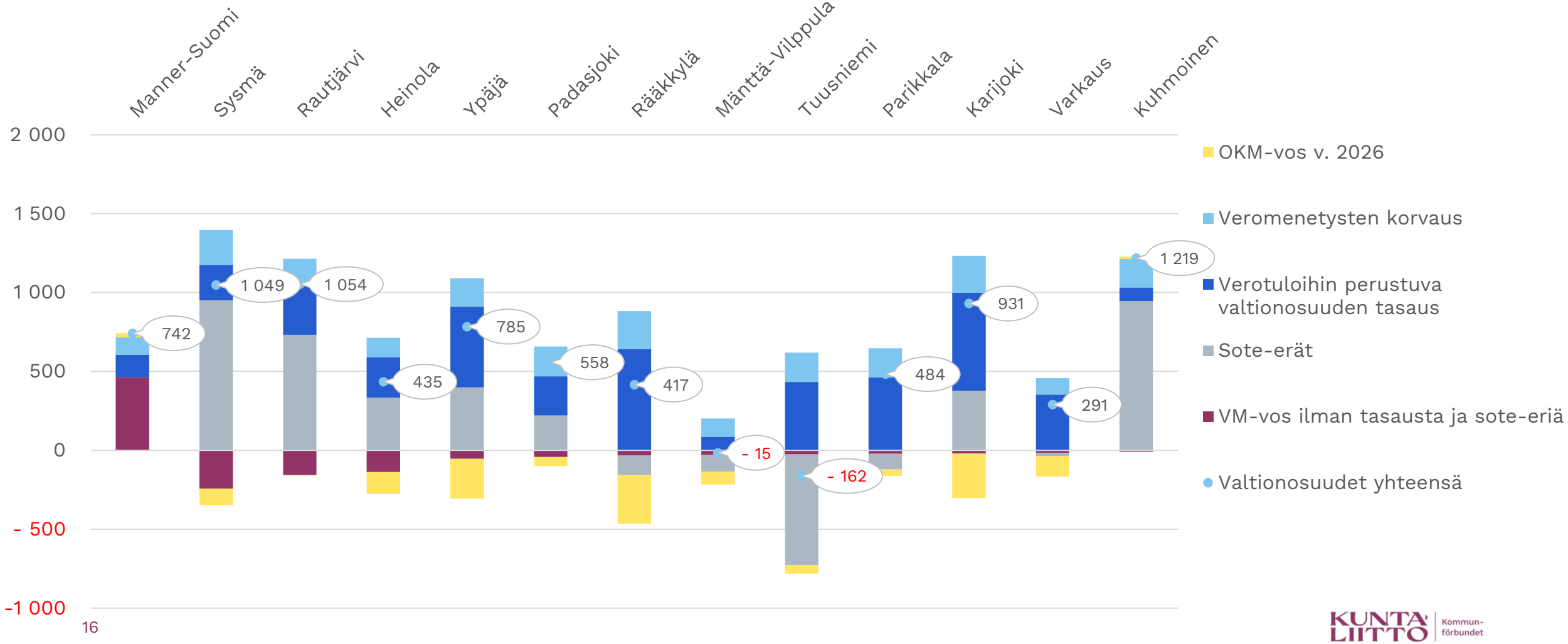
Suurimpien kaupunkien valtionosuuksien määrä ja koostumus vaihtelee suuresti

Luvut €/as. VM-vos enn. 2027, OKM-vos v. 2026

Kunnat, joiden laskennallisiin kustannuksiin valtionosuutta ei tule

Luvut €/as. VM-vos enn. 2027, OKM-vos v. 2026

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Muutokset ääripäissä melko suuria.
Lasten väheneminen ja verotuloihin perustuvan tasauksen muutos tärkeimpiä selittäjiä.

Kuntien valtionosuudet yhteensä 2026-27, muutosvertailu

22.9.2026

Nro		Vos 2026 yhteensä	Vos 2027 yhteensä	Muutos 2026-27	Muutos, %	Vos 2026 €/as.	Vos 2027 €/as.	Muutos €/as.
Nro	Manner-Suomi	4 202 250 004	4 173 981 783	-28 268 220	-0,7 %	750	742	-7
498	Muonio	4 589 980	4 155 493	-434 487	-9,5 %	1 984	1 789	-196
495	Multia	850 499	615 465	-235 034	-27,6 %	611	444	-166
216	Kannonkoski	1 260 207	1 043 329	-216 878	-17,2 %	1 063	918	-145
105	Hyrynsalmi	2 833 826	2 532 222	-301 605	-10,6 %	1 415	1 276	-139
146	Ilomantsi	3 959 942	3 319 474	-640 468	-16,2 %	904	773	-130
625	Pyhäjoki	4 878 672	5 126 847	248 176	5,1 %	1 639	1 745	106
82	Hattula	2 545 203	3 594 370	1 049 167	41,2 %	272	385	113
316	Kärkölä	152 098	696 889	544 791	358,2 %	37	172	135
678	Raahe	16 220 469	19 310 475	3 090 006	19,1 %	688	825	137
231	Kaskinen	-655 399	-486 864	168 535	-25,7 %	-528	-390	138

Lisätietoja

Olli Riikonen
Erityisasiantuntija (valtionosuudet ja –avustukset)
Puh. 050 477 5619
olli.riikonen@kuntaliitto.fi
Facebookissa Kuntien valtionosuusaktivistit

CC BY